

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIENING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Kungl. Hofboktr.

N:r 47 (518)

Fredagen den 26 november 1897.

10:de årg.

Prenumerationspris pr år:		Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam	kr. 5:—	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl.	» 5:—	Öppen kl. 10—5.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Platssökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl.	» 3:—	Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktionssekr.: J. Nordling.	(lös:nr endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Barngarderoben	» 3:—				Utländska annons. 70 öre pr noup-rad.

Elsa Eschelsson.

Sveriges första kvinnliga juris doktor.

Redan i våras, då fröken Elsa Eschelsson på grund af framstående lärdomsmeriter hedrades med juris doktorsgraden och docentvärdigheten vid Upsala universitet, videntog Iduns redaktion energiska mått och steg för att tillmötesgå de svenska kvinnornas berättigade önskan att genom sitt blad se och lära känna denna banbryterska för sitt kön. Oväntade hinder, i form af en föregifven bestämd ovillighet att i tryck framdragas för offentligheten, förmådde oss emellertid då att tills vidare uppskjuta ytterligare åtgärder. Men nu, då intresset för fröken Eschelsson stegrats genom ryktet om det förtjänstfulla sätt, hvarpå hon fyller sitt kall som akademisk lärare, nu då det tillmötesgående, som trots upprepade framställningar förvägrats den svenska kvinnovärldens organ, till vår lifliga öfverraskning vid dess första anhållan bevisats en fransk tidning, nu anse vi oss med skäl kunna kasta vår illa lönade hänsynsfullhet öfver bord samt med till buds stående medel bjuda vår läsekrets den bild den så länge önskat af Sveriges första kvinnliga juris doktor.

Dotter till konsul Anders Olof Eschelsson och hans maka, Carolina Lovisa Ulrika Frestadius, föddes Elsa Eschelsson i Norrköping år 1861. I Wallinska skolan, där hon avslutade sina skolstudier med studentexamen, gjorde hon sig känd för ihärdig flit samt lefvande och kraftig intelligens. År 1882 inskrefs hon som student vid Upsala universitet, där hon, efter att förut ha

absolverat filosofie kandidatexamen, år 1892 blef juris utriusque kandidat med utmärkta betyg. Sedan fröken Eschelsson den 24 sistlidne maj aflagt juris utriusque licentiatexamen, försvarade hon den 31 maj sin doktorsafhandling: »Om begreppet gåfva enligt svensk rätt», promoverades efter disputationen till juris doktor och nämndes i sammanhang därmed till docent i civilrätt vid Upsala universitet.

Disputationen, som ägde rum i en stor, till trängsel fylld lärosal inom universitetshuset och varade i nära fyra timmar, blef en sannskyldig triumf för den distinguerade och kvinnligt behagfulla respondenten. Som förste opponent, utsedd af juridiska fakulteten och med uppgift att framställa hufvudanmärkingar mot afhandlingen, fungerade professor i civilrätt, E. V. Nordling; som andre och tredje opponenter, hvilka äga att nagelfara företrädesvis detaljerna, språket och stilen, den tredje dessutom att krydda diskussionen med tillbörligt skämt, tjänstgjorde en hofrättsnotarie och en jur. fl. kandidat. Med frisk humor, säkerhet och takt samt beundransvärd snabbhet i uppfattning och i replik bemötte fröken Eschelsson oppositionen, sålunda visande sig den vanskliga situationen fullt vuxen. Också avslutade professor Nordling sitt andragande med en för respondenten särdeles smickrande jämförelse mellan vanliga juridiska afhandlingar, hvilka han karakteriserade såsom »mosaikarbeten, sam-

Ingen är värd mer eller mindre än det rätta, som han *vill*, eller det sanna, som han *vet*.

E. Tegnér.

manplockade af citat och åsikter, hämtade ur de mest olikartade författare», och fröken Eschelssons nyss ventilerade, originella, själfständiga och enhetliga förstlingsverk.

Ett par timmar senare försiggick promotionen i akademiska konsistoriets rum, där juridiska fakultetens dekanus, professor Hagströmer, fröken Eschelssons svåger, i egenkap af promotor intog rektor magnificus' högsäte under den med guldfosar prydda tronhimlen af mörkröd sammet, medan fakultetens öfriga medlemmar, likaledes i högtidsdräkt, togo plats kring det långa, ärevördiga ekbordet. Sedan fakultetens notarie för det fulltaliga auditoriet uppläst ett intyg om fullodigheten af det nyss aflagda lärdomsprovet, reste sig dekanus, tryckte doktorsringen på fröken Eschelssons finger, satte doktorshatten — något lägre och prydligare än de vanliga — på hennes hufvud och yttrade högtidligt: »Juris utriusque doktor, gånge dig alltid väl!»

Följde sedan entusiastiska lyckönskningar af lärare och kamrater. Genom sin i studentmössa klädda ordförande frambar kvinnliga studentföreningen sin hyllning till den nyvordne doktorn i form af praktfulla rosor med band i de svenska färgerna. Enligt god gammal sed gaf slutligen fröken Eschelsson samma dag middag för juridiska fakulteten och sina opponenter, hvarvid den intagande värdinnan förbereddes på den nya utmärkelse, som väntade henne: utnämningen till docent i civilrätt.

Och nu är docenturen ett fullbordadt faktum. Med samma behagfulla värdighet som i salongen fyller fröken Eschelsson sin plats i den akademiska lärosalen. I en af sina senaste föreläsningar — bevidad af en bland redaktionens medlemmar, som enkom för detta ändamål gjort en tripp upp till lärdomsstaden — afhandlade fröken Eschelsson inför en skara unga jurister juryinstitutionen i Sverige. Under påpekande af olikheterna i utlandet på detta område samt af gällande praxis i tvetydiga eller i lagen förbigångna fall, redogjorde föreläsarinnan på ett lättfattligt och äfven för icke-fackmannen fängslande sätt för juryns införande i Sverige, dess sammansättning och uppgift. Ett rent personligt intresse fick föreläsningen, då fröken Eschelsson, på tal om för valbarhet nödiga kvalifikationer, upptog frågan, huruvida uttrycket »för medborgerlig dygd väl kända personer» kan anses omfatta äfven kvinnor, eller, med andra ord, spörsmålet om kvinnas rätt att väljas till juryman, samt efter verkställd pröfning afgaf följande svar, att kvinnorna, som af lagen äro utestängda från domareämbetet samt i allmänhet ej utöfva någon yttre medborgerlig verksamhet, ej heller kunna hedras med uppdraget i fråga.

Trots sin grundliga vetenskapliga bildning, sin glänsande juridiska examen och sin förtjänstfulla akademiska lärareverksamhet kan således fröken Eschelsson själf den dag i dag är ej bli ledamot af jury. Hvarför? Emedan hon är *kvinnor*! Reflexionerna göra sig själfva.

Advent.

*Red mig ett rum att juleljusen tända
och vintermörker byta ut i dag.*

*Att jag må se, förr'n kvällen gått till ända,
min ankomst hälsad i förnöjda drag.*

*Med ödmjukt sinne, lyftadt öfver tingen,
red till försoningens och glädjens fest!
Som bror och like jag föraktar ingen;
hos alla, alla vill jag blifva gäst.*

*Red mig ett bord, där goda julehäfvor
vid arbetslampan sin fullkomning sett,
där offervillig glädje hopat gåfvor
och kärlek tvinnat trådarna till ett.*

*Låt mig uti din själ en fristad finna,
en ankarfast, hur tidens böljor slå!
Förbidande låt trones lampa brinna,
att hälsa Honom, som blef lagd på strå.*

*Omkring min krubba red till sabbatshvila:
ett världsförnyadt himmelsljus är tändt.
Må änglalofvet genom rymden ila
och öppna hjärtedörrar för advent!*

Hélène Malmquist.

Kvinnoklubben.

*Några ord med anledning af dess tioåriga
tillvaro.*

Under vintern 1886 — midt på det för sin lifaktighet och sina många nya impulser inom samhällslif, konst och litteratur utmärkta 1880-talet — var det, som tanken på att här i Stockholm bilda en klubb för kvinnor först väcktes. Kvinnoföreningar med olika syften funnos nog många — religiösa, filantropiska, äfvensom många yrkesföreningar — men en klubb, en sällskaplig förening, där bildade arbetande kvinnor af skilda yrken och åsikter kunde samlas för att utbyta tankar samt idka ett uppfriskande kamratlif, det var något alldeles nytt, det var en idé, som omfattades med stort intresse.

Så uppstod »Sällskapskretsen», en lifaktig förening, som energiskt arbetade för det uppställda målet samt på hösten 1887 presenterade sig för allmänheten med öfver 400 medlemmar och egen lokal, under det nya namnet »Kvinnoklubben».

I inbjudningen till bildandet af denna klubb, som hade att glädja sig åt en så stor tillslutning, hette det bland annat:

Proportionsvis ännu snabbare än Stockholms folkmängd har de utom nēmmet arbetande kvinnornas antal ökats. Denna hastiga tillväxt har helt naturligt framkallat en allt tydligare splittning i yrkesgrupper. Bland medelklassens utåt arbetande kvinnor — och om dessa är det här utslutande fråga — bilda t. ex. lärarinnor i högre skolor och flickskolor olika grupper, de vid post,

telegraf, telefon, på banker, kontor eller i praktiska yrken anställda kvinnor en hel följd af smågrupper. Denna afdelning har obestridligen några fördelar för kvinnan som yrkesutöfvare, men den innebär stora faror för henne som människa, främst ensidighetens fara, som ju hvarje art af isolering medför. Därtill kommer att den utåt arbetande kvinnan allt för ofta saknar ett godt hemlifs trefnad och glädje, liksom hon af brist på tid och medel endast sparsamt kan njuta af uppfriskande sällskapslif. Hennes krets blir lätt trång, hon känner sig ensam och utanför det rikare lif, som rör sig omkring henne. En sammanslutning mellan olika grupper af kvinnor för utbyte af idéer och idkande af ett godt och angenämt kamratlif skulle säkert kraftigt motverka den påpekade isoleringens faror för intelligens och känsla. Önskemålet är att klubben kommer att äga en rymlig, hemligt anordnad, egen lokal, dit medlemmarna kunna gå för att läsa dagens tidningar, nyare tidskrifter och litteratur, idka musik, intaga tillfälliga eller regelbundna måltider och förfriskningar, göra nya bekantskaper, odla de gamla, angenämt tillbringa lediga stunder i en tillfälligt eller afsiktligt sammanförd krets samt emellanåt samlas till större samkväm med föredrag, diskussioner och sällskapslif.»

Med ljusa förhoppningar och friska krafter började man det nya företaget. Klubbens första lokal — Gamla Norrbro n:r 9 — visade sig snart otillräcklig, isynnerhet vid de samkväm, som ett par gånger i månaden ägde rum. Hvardagslifvet på klubben motsvarade i det närmaste hvad man väntat, medlemmarna gjorde ganska talrika besök, men matserveringen visade sig gå med förlust, hvarför den efter ett halfår utlämnades på entreprenad.

Efter ytterligare ett halfår flyttade klubben till Hamngatan 18, där en större sal för samkvämsaftnarna kunde disponeras, men matserveringen öfvertogs af en närbelägen restaurang. Äfven denna lokal måste snart öfvergifvas. Måhända hade man börjat i för stor skala, måhända hade man öfverskattat den första entusiasmen för en kvinnoklubb, kanske icke tillfullo insett att äfven det varmaste intresse kan stranda mot ekonomiska svårigheter.

Nu kom ett mörkt skede i Kvinnoklubbens tillvaro, ett skede, under hvilket dock några starka viljor höllo fast vid dess mål och sökte bevisa lifskraftigheten af dess idé. Och när fem år förflutit sedan klubbens stiftande, hade man kämpat sig igenom de värsta svårigheterna och kunde med erfarenheten till ledare förtroendefullt se framtiden an.

Sedan dess stegrades lifaktigheten inom klubben mer och mer, det betydligt minskade medlemsantalet ökades åter, och nu efter tio år har Kvinnoklubben vuxit sig så stark och blifvit så kär för många, att den väl icke utan stor saknad skulle kunna undvaras.

Dess nuvarande lokal, Norrlandsgatan 14, 1 tr., är särdeles hemtreflig. Från tamburen kommer man in i en rymlig sal, där på det stora bordet midt på golvet de nyaste tidningarna och tidskrifterna äro framlagda. På väggen finns en anslagtstafva, där meddelanden om samkvämen m. m. slås upp; bredvid det goda pianot ligga noter. I detta rum, där på klara dagar solen vänligt lyser in genom de tre höga fönsterna, slår man sig vanligen ner, när man i

hvardagslag springer upp på klubben på en stund för att läsa tidningarna eller muisera. Men komma ett par vänner för att ostördt få samspråka, hafva de trefligast inne i förmaket med dess bekväma soffor och länstolar. Vill man skriva, finns det skrifbord så väl i förmaket som i biblioteksrummet, där klubbens ganska välförsedda bibliotek är inrymdt.

Innanför biblioteksrummet har klubbens värdinna sitt rum, hvilket på samkvämsaftnarne oftast står till medlemmarnes disposition. Denna värdinna eller husmor — fru A. Grafström — har välvilligt åtagit sig att sörja för att allt i lokalen är i bästa ordning, men hon har icke förbundet sig att i hvardagslag göra les honneurs. Vid de ordinarie klubbafstnarna däremot är det hon, som har bestyret med den materiella välfägnaden. Kaffe med dopp serveras då för dem, som så önska, vid samkväms början, och den enkla supén, till öfverenskommet, billigt pris, består af godt te och utmärkte smörgåsar.

Hvarannan torsdag har Kvinnoklubben samkväm; en gång i månaden sällskapsafton, då det ofta är musik, andra gånger föredrag eller diskussion. I synnerhet till diskussionsaftnarna pläga medlemmarna talrikt samlas och frågor af vidt skilda slag hafva underkastats lifliga och sakrika debatter. Förhandlingarna ledas af klubbens älskvärda och intelligent ordförande, fröken *Hanna Andersson*, eller af dess vice ordförande, fröken *Sofia Gumelius*, hvilken senare ända sedan klubbens stiftande omfattat den med varmaste intresse.

Diskussioner hafva inledts och föredrag hafva hållits, dels af klubbmedlemmar, dels af utom klubben stående såväl herrar som damer.

Ellen Key, Anna Sandström, Elna Tennow, Hulda Lundin, Gertrud Adelborg, Ellen Fries, Anna Whitlock, Lydia Wahlström, Agda Montelius — se där några mera kända bland de kvinnliga föreläsarna och diskussionsinledarna. Bland de manliga märkas professor Almquist, major Schenström, d:r Raphael, d:r Löffler m. fl.

Vid den musikaliska underhållningen ha bland många andra Ida Brag, Valborg Aulin, Alma Hulting, fru Holmboe-Schenström, Alma Hallström och Sven Scholander låtit höra sig. Klubben har äfven haft en egen kör, som en tid välvilligt leddes af fru Pettersson-Konow.

Utom dessa ordinarie klubbafstnar ha julfester, vårutflykter och dramatiska föreställningar ägt rum. Det glada skämtet trifves särdeles väl inom klubben, där till och med ett par kostymbalar, från hvilka man har många muntra minnen, anordnats.

Kvinnoklubben är således både till nytta och nöje för sina medlemmar. Där knyts vänskapsband och där kan man träffa sina vänner, utan att behöfva bjuda dem. Där komma personer med olika åsikter och från vidt skilda kretsar i beröring med hvarandra, där får man vana att tala och diskutera, där har man tillfälle till allvarliga tankeutbyten lika väl som till att få sig ett godt, uppfriskande skratt och framför allt, där känner man sig fri och ogenerad, på neutral mark, men ändå som hemma hos sig. Dessutom är det ju något värdt — i synnerhet för de medlemmar, som icke hafva egna hem — att veta, att när som helst på dagen hela året om står Kvinnoklubbens lokal öppen för dem, vare sig de

där vilja hvila eller arbeta, vare sig de söka ensamhet eller sällskap.

Och nu, när Kvinnoklubben d. 2:dra december med en enkel fest firar sin tioåriga tillvaro, är det helt visst med glädje dess medlemmar samlas. De fröjda sig öfver att deras klubb, trots svårigheter af många slag, blifvit hvad den är. De veta att den har sin uppgift och sin betydelse. Säkert skall den växa sig större och starkare, blifva till gagn och glädje för allt flere kvinnor och en gång i framtiden till fulla motsvara hvad dess stiftarinnor drömde sig.

Gerda Meyerson.

”Postkvinnor”

Hvad ”postkvinnorna” själfva säga.

Till Herr Adam Lux.

Ni har i ett par af de senaste numren af »Idun» fått införd en berättelse, benämnd »Postkvinnor», som på ett mycket obehagligt sätt berört oss kvinnliga »posttjänstemän».

Egentligen är hela er novell så osant och illogiskt hopkommen, att den borde helt och hållet ignoreras, men — som ni genom denna berättelse hos dem, som, utan att känna till de förhållanden ni vidrör, hastigt ögna igenom den, kunde sprida ett dåligt omdöme om oss och vårt arbete, ha vi känt oss manade att offentligt bemöta densamma.

Ni framställer oss kvinnliga posttjänstemän, som om vi först vid mognare ålder, efter att hafva blifvit bedragna på våra förhoppningar om lifvet, sökte inträde i postverket, och som om vi då vore mer eller mindre ointresserade af det praktiska arbetet. — Detta är icke öfverensstämmande med verkliga förhållandet. Vi kvinnliga tjänstemän — såväl som de manliga — söka oftast vinna inträde i postverket strax efter avslutade skolstudier, och särskildt de kvinnligas intresse för arbetet skärpes däraf, att vi ju fortfarande ha att kämpa mot de gamla fördomarne mot kvinnan i det sociala lifvet. Af de äldre af våra manliga kamrater, med hvilka vi arbetat tillsammans i många år, tro vi likväl, att vår arbetsförmåga bedömes oberoende af dessa fördomar, och därpå framhålla vi som bevis det genmäle, ni redan erhållit af »Onkel Adam junior». Detta genmäle är för oss kvinnliga tjänstemän af mycket stor betydelse, och har hans vänlighet att vilja offentligt tala till förmån för kvinnoarbeta beredt oss ofantligt stor glädje, under det vi äro nog elaka att föga fästa oss vid att — låt oss använda edra egna ord, där ni vid ett enda tillfälle sagt något sant — »den yngsta extra ordinarie med harm protesterar mot att likställas med en kvinnlig, om hon också varit anställd i verket tjugu år.»

Det andra skefva i eder teckning, som vi ej vilja låta passera oanmärkt är, att ni låter edra hjältinnor klaga öfver det tröstlösa i sin ställning. Så låter det alls icke i verkligheten. Efter Kongl. generalpoststyrelsens nya lönerreglering för extra biträden är det proportionsvis lika ställt för de kvinnliga och de manliga tjänstemännen, och detta erkännes äfven tacksamt af oss. Visserligen kunna vi endast som tillförordnade innehafva ordinarie befattningar, men hittills hafva så få af oss uppnått det erforderliga antalet af tjänsteår för att vara kvalificerade att söka sådana platser, att några bestämmelser i den saken ej varit af behöfvat påkallade.

Såsom tillförordnade hafva vi emellertid ungefär lika villkor som de manliga tjänstemännen. Skillnaden är, att vi icke få någon pension, men som vi i dess ställe erhålla lönen oakortad, kunna vi ju själfva genom besparingar betrygga vår ålderdom.

Ni ser sålunda, herr Adam Lux, att vår ställning alls icke är hopplös, och att er fröken Verner i verkligheten skulle ha det pekuniärt bättre ställt för framtiden som tillförordnad ordinarie än som fru till en fattig br Åke Vest. Vi, verkliga kvinnliga posttjänstemän, finna det så märkvärdigt, att icke våra af eder högtflygande fantasi skapade kamrater fått detta klart för sig, utan gå och — hur var det? — jo »vänta alla

på en man som skulle komma och skänka dem ett hem, hur enkelt som helst.»

Och så låter ni en af edra hjältinnor lägga sig till med en ganska stor del af den kassa, som blifvit henne anförtrödd! Redbarheten hos de kvinnliga arbetande är allmänt erkänd af arbetsgifvare och chefer, och då har ni ingen rättighet att i tryck framställa en försmällning såsom typisk, låt vara att er berättelse är romantiserad.

Vidare är det väl en känd sak, att arbetet vid postverket är ytterst ihärdigt och maktpåliggande, samt att något öfverflöd på arbetskrafter ej hör till ordningen. Så tyckes dock ej vara fallet på det af eder skildrade postkontoret, ty där hafva alla de tjänstgörande tid då gång på gång samtidigt samlas kring en kaffebricka för att i lugn och ro njuta af sitt dolce far niente, såsom vore de långt från postkontoret på den allra angenämaste kaffejudning. Hvar i Sveriges rike finnes detta postkontor beläget? är en fråga, som ovillkorligen ställer sig för en vid Stockholms postkontor arbetande individ, ty här får ofta en frukostsmörgås inmundigas i flere repriser.

Dessutom finns på ert postkontor tid till kurtis, sång och glam — det går så patriarkaliskt till, att fröknarna sjunga fart i herrarnes arbete och herrarne arbeta för dem: allt detta förtjänar ej att bemötas, så barockt är det hopkommet, så hopfantiseradt!

Förlåt, att vi med torra och tråkiga fakta dragit ned för en stund er Pegas från dess färd i högre rymder. *Kvinnliga postfunktionärer.*

Adam Lux svarar. Hopplöst eller icke hopplöst?

Herr redaktör!

Efter att ha läst herr onkel Adam juniors angrepp på min berättelse »Postkvinnor» och sedan ni varit vänlig att låta mig få del af »Kvinnliga postfunktionärer» öppna bref till mig, beder jag att något få ta' er tidnings utrymme i anspråk — mindre till försvar för min berättelse, än till försvar för mig själf och mina åsikter.

Först skall jag tillåta mig att bestämdt protestera mot påståendet, att jag velat skildra några »typiska representanter för den kvinnliga delen af svenska postkåren». På samma gång erkänner jag att titeln »Postkvinnor» och under rubriken »Några interiörer», etc. voro illa valda, emedan de möjligen kunde inge en sådan föreställning som att jag velat ge en generell bild af den kvinnliga postpersonalens lif och verksamhet.

Hvad har jag då velat? Blott lämna en berättelse, en förtäljning, en händelsehistoria ur »lifvet inom disken på ett postkontor»!

Jag skildrar endast några enskilda individer med mänskliga fel och önsknings, — att de äro »dåliga», »ointresserade» och »utsultna» får stå för onkelns räkning! Ett skönlitterärt opus är dock intet tjänstgöringsbetyg, eller hur, herr postmästare? Med andra ord: de skildrade »postkvinnorna» äro personer i en berättelse, intet annat, jag har påträffat alltför många skickliga, pliktrogna och genompraktiga kvinnliga kamrater för att ej hysa stor aktning och stor medkänsla (förlåten mig detta ord, ärade insändare, som ansett att det nästan är ett brott att jag sagt att postverket inom sig har olyckliga kvinnor!) för den kvinnliga postkåren.

Sedan något om insändarnas och mina divergerande åsikter i vissa saker!

Båda insändarna tyckas fästa sig vid att jag framställt de af mig skildrade kvinnorna såsom mycket »giftaslystna». Båda synas härvid se frågan hufvudsakligen ur ekonomisk synpunkt.

Men är då äktenskapsfrågan i främsta rummet en pekuniär fråga, är den ej främst en — jag vill kalla det — en »lyckofråga»? Människan lever ju ej af bröd allenast!

Jag upprepar hvad jag sagt, jag tror att flertalet af kvinnorna i postverkets tjänst skulle föredraga ett hem, det kunde få vara så litet och enkelt som helst, framför att vara »postkvinnor».

Om påståendet att ha beskyllt kvinnorna i posten för att uppta tjänstgöringstiden med att dricka kaffe, festa, ta de manligas arbetshjälp i anspråk etc. hoppas jag ej behöfva yttra mig, ty det torde vara klart för den, som vill vara rättvis, att jag åtminstone härvidlag skildrat speciella fall.

Detsamma gäller om »försmällningen»; jag behöfde för berättelsens utveckling en »konflikt», se där hela orsaken till att jag låt den stackars fröken Berger låna ur kassan!

Förhållandet mellan de manliga och kvinnliga postfunktionärerna har också berörts i de tvänne

insändarnas artiklar. Hvad jag sagt härom — delvis till mina manliga kamraters nackdel — vidhåller jag. De manliga tjänstemännen äro alltför benägna att ringakta och nedgöra sina kvinnliga kamrater och ej alla af dem få som den af mig skildrade Åke Vest lära sig se orsaken till det missnöje och det mindre intresse, en »postkvinna» stundom visar.

Och att ej alla postmästare anse sig ha gjort så enbart goda erfarenheter af kvinnornas arbete i posten som onkel Adam junior är ganska säkert. Den »omröstning», som Fredika-Bremerförbundet för några år sedan anställde, visade att af 92 postmästare ansågo 48 kvinnorna mycket lämpliga för postgöromål, 39 ansågo dem något lämpliga och 5 icke lämpliga.

Till sist några ord om den del af »kvinnliga postfunktionärers» artikel, som utmynnar i utropet:

Ni ser sålunda, herr Adam Lux, att vår ställning ej alls är hopplös!

Jag beder att få bemöta detta påstående, och när jag gör det helt kort, är det därför att jag tror att insändarinnorna i detta fall ej föra de öfrigas talan.

Eller är det utan betydelse att på sista postmötet bland andra frågor behandlades denna:

Är det rättvist, att de kvinnliga funktionerna, tvärt emot förhållandet dels för de manliga kamraterna inom postverket, dels för de kvinnliga inom andra verk som telegrafn, användas i posttjänsten utan hopp om ordinarie befattning för att, på äldre dagar utslitna, sakna pension af postverket?

Under diskussionen yttrades bland annat:

— — — Hon har visserligen inkomsterna, så länge hon tjänstgör, men hon saknar öfriga med ordinarie befattning förenade förmåner. Hon är endast tillförordnad. Hon kan skiljas från befattningen när som helst. Blir hon sjuk, är hon utan inkomster. Blir hon gammal, är hon utan pension. Gifta sig med en manlig extra och såmedels söka försörja denne, som icke lyckats nå hennes ställning, får hon ej, utan att lämna sin befattning.

Och i en daglig hufvudstadstidning förekom nyligen en insänd artikel, som tydligen hade en kvinnlig posttjänsteman till författarinna. I denna artikel hette det.

— — — Enligt hvad nu sägs inom postmanakären, lär dock de kvinnliga biträdenas ställning vara ifrågasatt att få en stöt, som eget nog skulle i synnerhet träffa de i tjänsten äldsta och mest meriterade. — — —

Slutligen! Hafva »Kvinnliga postfunktionärer» reda på, att det lär vara ifrågasatt att deras manliga kamrater skola komma att befordras framför dem, det vill säga att de kvinnliga posttjänstemännen skola skjutas ur turen till att bli »ordinarie»? Och anse de likväl »ställningen ej alls vara hopplös»?

Adam Lux.

Lovisa Petterkvist hos negrerna.

Utmärkta herr redaktör!

Här är jag igen, nere för att se på negrerna! Kommen från Hernösand, där vi hälsat på släkt.

»Det kan inte hjälpas, Ruffen,» sa jag, »jag måste se dem! Tänk, ett sån't vaxkabinett det måtte vara. — Panoptikon blir ju bara strunt i jämförelse, vet jag.»

»De är visst lefvande,» sa Ruffen, som alltid vill säga emot.

»Prata inte smörja,» sa jag litet bäskt. »Tror du, att det kan var tillåtet i lag att släpa omkring med lifslevande människor, stänga in dem som vilda djur, rifva i deras sjäslif, beröfva dem både sol och luft och släppa in en hungrig publik i deras intimaste förhållanden? Negrer ha väl människorättigheter, de med... Nej naturligtvis ä' de af vax!»

Resan vill jag inte tala något om: jag var sjösjuk, vare det nog sagdt. Knappt hade jag hämtat mig litet och fått litet varmt kaffe, hos min rara »Prins Oscar»,

förr än jag snodde i väg upp till etnografiska förevisningen i cirkus-industrialpalatset. Nog kände jag mig så där märkvärdigt kall om vänstra sidan, som jag alltid gör, när inte Ruffen är med, och fasligt svårt hade jag att hålla takt med mig själf, men fram kom jag ändå. Där stod en kö, o, en kö!!

Mäntro man får kaffekoppar gratis, tänkte jag. Ja, då ska jag då riktigt ha mig en, ty negerkoppar är bra mycket intressantare än kaffeförädlingskoppar, fast nog är de också alldeles utmärkta, mest därför att de verkligen förädlar kaffet i en så rent af otroligt hög grad. Ändtligen slapp jag in. Vid trappsteget satt en svart byting, idel mage, skenben och ögon samt med ett skinn som svart olja.

»Gud, så utsökt väl han är modellerad,» sa jag åt en herre bredvid mig. Men han bara flinade. Han var tydligen inte van vid något finare tankeutbyte!...

Inte att jag sett några andra negrer än tobaksskyltarnes förstås, men nog kan man väl ha sitt omdöme klart för det.

Pojken grinade som en solvarg, och så kved han, litet grötigt i halsen, men rätt klart ändå för att vara en automatisk pojke: »tio öre» och så räckte han mig någonting programaktigt, som jag likväl inte tog. Se själf är mitt program.

Är det inte alldeles förunderligt, hvad konstindustrien står högt nu för tiden, till och med i fråga om människor!

Som jag inte hade någon annan att nypa, så nöp jag mig själf (jag måste nypa, när jag är riktigt förtjust, eller också kreverar jag), efter jag inte vågade mig på någon ny herre.

Rundt kring cirkusen stod hyddor och s. k. cabaner med halmtak och hufvudskålar utanför, på höga stänger, till prydnad och varnagel.

Hu, sådana seder, sa jag för mig själf. Men så ofantligt godt om hufvuden de måste ha i det landet. Annat är det hos oss.

Sen fick jag visserligen höra, att skallarna inte var skallar, utan kurbitser. Men jag undrar just hvem som kan hindra dem att begagna skallarna både till kurbitser och skallar! Utanför hyddorna, ack, tänk på onkel Toms hydda, hur har man inte gråtit öfver den!!! Jo, som sagdt, utanför hyddorna satt snusbruna, riktigt vackert fernissade arbetare och arbetade riktigt naturligt och bra på guldsmedssaker och allt sådant där. Visserligen var de litet ryckiga i armarna, och nog hvilade de sig fasligt länge mellan hvart tag, men som automater betraktade tyckte jag att de fullt ut kunde mäta sig med våra egna handverkare, som minsann inte är för kvicka i fingrarna, de heller, åtminstone inte när man har dem hemma för dagspenning och maten.

På en tribun satt en hel samling negrer, gamla och unga, herrar, damer och barn; alla halfnakna med turbaner och, o, himmel turnyrer!!! som syntes, indigoskor och brokiga skynken, tydligen under uppsikt af en slags turk med värdigt skägg och ädel uppsyn. Mammor fanns där i massa och ammor med! Nå ja, när det gäller att naturtroget återge naturbarns vanor och seder, så får man ju inte vara för nogräknad, men nog tycker jag, att en amma som prof på landets rikedom hade varit nog, ty något skönt skådespel erbjöd icke de taflo de upprullade. Där på tri-

bunen höll ungdomen ett fasligt väsen; flera herrskynken slog på trästycken, eller var det grytlock?? I så fall var det åtminstone ovanligt omusikaliska grytlock. Musiken var ryslig! På en annan tribun dansade japaneser! Det stod *japaneser* i tidningarna, men det var väl feltryck, kan jag tro, ty från Java exporteras, så vidt jag vet, bara kaffe. Fasligt spinkiga, bruna och magra var karlarna, men ett sätt att slingra och vrida sig hade de, som var riktigt grasjöst, ja mycket vackrare och grasjösare än våra ballettherrskaps krumsprång — och när man beräknar att allt skedde per automati, så var det alldeles förvånansvärdt! De unga kvinnorna var tydligen litet sämre hopkomna, de; men det är ju så alltid med kvinnor, vare sig de är af vax eller inte, så är det inte så noga med dem. De kunde bara vrida sig ett halft slag de och slå litet med händerna. Men rätt söta var de, fast så spröda och späda att jag inte riktigt förstår på hvad vis... Men det hör inte hit. Ett hade både män och kvinnor gemensamt; att de sågo fina, tillbakadragna och sorgsna ut.

Men deras musik. Gång gång, bång bång, tång tång, hång hång, kång kång, burrrrrrrrr! pap, pap, pap, bom, bam-bam, bum-bum! Ja, *presis* så lät det, ty jag skref upp det! Nu kom jag till en tredje upphöjning full med barn! Kan man tänka, med barn, små stackare, medelstackare och stora stackare till barn. Var det inte en Guds lycka, att de bara var af vax, eljes hade jag gråtit ögonen ur hufvudet på mig och det tvärt. Barn behöfver ju alltid sol och luft och frihet; mycket mer då de där stackars solmättade, solfödde, soldrickande ungarna! Men lustiga såg de ut, och så gruffigt lifslevande. Ja, det säger jag, att den konstnär, som format de barnen, borde ha litteris i skulptur allra minst, att hänga på bröstet, ty en ofantligt stor konstnär måste han vara!

Och när de läste framför svarta taflan se'n! Hur stack inte de svarta ungarna fingrarna i mun och magen i vädret och skelade under lugg på läraren för att se efter, om de inte kunde »smita undan»! *Presis* som våra egna hvita göra!

Det är rysligt för en hustru att vid sådana där upprörande tillfällen sakna sin man vid sin sida. Också var jag då så riktigt vred på Ruffen, åtminstone en hel minut, som just skulle gå sta och skära sig förärfvad i en liktå! Är det någonsin någonting nödvändigt att skära sig förärfvad? Bara slarf, inte alls något annat! I hyddorna låg hudar och stod koffertar och hängde skynken och pipor och svärd! Naturligtvis tittade jag in öfver allt, efter som det ju inte kunde vara ogrannlaga mot vaxfolket, eljes hade jag nog aktat mig. Jag undrar just hvad jag skulle tycka om, om en hel massa folk trängde in i mitt hem, plockade, tittade, undrade — och uttalade sina reflektioner så ogeneradt om både mig och mitt rum, som om jag varit en höna och mitt hem en bosshög! Ty det var hvad publiken gjorde här. På läktaren blef jag så förtjust i två små japaneserskor, som med benen i kors målade svarta streck på hvita dukar och bjöd ut'et för en krona, ja, så förtjust blef jag, att jag inte kunde hålla mig längre, utan måste få reda på »hur allt det här gick till».

Jag vågade mig på en ny herre, en som såg hemmastadd ut, ty en ohöflig herre blir

ändå aldrig så ohöflig som ett ohöfligt fruntimmer, nota bene mot ett fruntimmer — för öfrigt begriper jag inte, hvarför folk ska vara ohöfliga alls? Men det blir ett kapitel för sig det —. Allt nog — den här herrn såg riktigt snäll ut, och snäll var han, ty han bet mig inte alls, utan svarade både hyggligt och höfligt.

Så här ljud samtalet:

»Ursäkta,» sa' jag, »men inte vet herrn händelsevis hvad det är för en kraft, som drifver dem?»

Han såg på mig litet lustigt, men det uttrycket är jag vand vid.

»Eldvatten, har jag hört,» sa' han till sist.

»Nej,» sa jag, »så intressant! På det viset skulle man ju få en praktisk användning för den outrotliga brännvinsfloden i vårt land. Är det hästkrafter de gå med?»

»Hva falls?»

»Jaså — frågan var visst opraktisk! Jag menar, hur många hästkrafter gå de med? Och hvar dras de upp?»

»Hvilka?»

»Negrarna och japaneserna förstås!»

Nu skrattade han riktigt godt.

»Jag tror det är frun som drifver, jag,» sa' han sedan muntert.

»Jag drifver aldrig,» sa' jag stött, ty om något kan stöta mig, så är det beskyllningen för drift!! Drifver jag, så är det åtminstone omedvetet. I detsamma kände jag något varmt och mjukt äntra upp på ryggen på mig och så slogs ett par små runda svarta armar kring min hals.

Den som en enda, enda gång i sitt lif känt en liten barnakropp tryckt mot sin egen, kunde inte ta' miste, och det var också verkligen en af de små svarta bytingarna, jag nyss sett i skolan, som på det viset »intog» mig, tydligen drifven af intresse, inte för min person, utan för mina guldörhängen.

»Lefver du, byting?» sa' jag alldeles häpen. Herrn skrattade så han kunde dö.

Och pojken stämde i så tänderna tindrade.

Visst lefde han — och det i alldeles ovanligt hög grad till. Han begagnade mig fortfarande till äppelträd, hon ryckte i örhängena, kuttrade, var näpen, inställsam, söt, småelak — ja, med ett ord han var ett alldeles lifslevande barn.

Jag satte mig, mest för att få stöd, ty han gjorde sig tung som en klump, den lilla apan.

»Du min Gud!» sa' jag plötsligt och blef både röd och blek, jag hade nämligen fått en tanke: Lefde den här, så lefde väl alla de andra! Begreppen hvirflade upp och ned i hufvudet på mig som papperslappar. Jag måste ha klarhet.

»Förlåt,» sa' jag och mutade i tysthet min lilla inkräktare med mitt ur. »Men är de af vax, eller är de inte?»

»Vax! Har inte frun reda på att prinsen hållit föredrag här i Industripalatset?»

»De är således lefvande?» sa' jag.

»Visst.»

»Jaså. Hvad höll prinsen föredrag om, om jag får fråga?»

»Om kristendom.»

»Ja, det kunde behövas,» sa jag med eftertryck. »Att tänka sig, att det i våra tider kan finnas en människa, som vågar spekulera i människokött och i människosjäl, ty att negrerna har själar, antar jag ingen kan förneka, utan att förneka Guds ord. Det riktigt gläder mig in i hjärte-

roten, att han fick höra sanningen, den där herr impressarien. Brännmärkas bör han! Jag ska säga herrn, jag, att det här är en mycket värre slafhandel än någonsin den i onkel Toms stuga, ty onkel Tom fick åtminstone vara en slaf, han, och inte ett etnografiskt 'föremål', som släpas omkring och förevisas som om det hade hvarken tanke eller känsla. Fy!»

Herrn skrattade igen, fast skrattet allt lät litet ampert den här gången, så svängde han sig på klacken och gick sin väg.

Jag fick sedan af vaktens höra, att han var tolk åt den där impressarien. Håll till godo, det var honom väl unnadt!!!

Emellertid tål jag inte vid att bli så där altererad nu mera. Jag är för gammal. Jag darrade, så att den lille gossen i mitt knä hoppade som en dansgubbe. Men, ju mera han hoppade, dess mera jublande glad blef han, den välsignade ungen. Han trodde nog vi lekte rida ranka, han.

Sedan jag hämtat mig litet, tryckte jag den lilla främlingen riktigt innerligt intill mig, kysste hans lilla svarta mun, gaf honom den ena af de åtrådade öronringarna till minne och sa, så stadigt i rösten jag kunde åstadkomma.

»Förlåt oss, lilla barn, bed också... de andra förlåta oss, men ser du vi... är så svarta ännu under det hvita skinnet, ja, mycket svartare än någonsin ni, som aldrig varit hvita — och värre hedningar är vi med — ja, hundra gånger värre!»

Så lyfte jag varligt ned min lille gäst, — kysste honom ännu en gång — och gick röd och med nedsänkt hufvud, som man går när man blygs!

På kvällen telegraferade jag till Ruffen:

»Kommer så fort det är möjligt! Längtar efter dig och efter Jockmock. Stor negerskandal! Kulturen är inte alltid hvad den bör, minsann.»

Louisa.

Gossar och skjutvapen

I tanke att det af mig nyligen i Idun gifna uppslaget till meningsbyte möjligen af andra missuppfattats lika grundligt som af den person, som gömmer sig bakom märket P. G. H—g, hvars uppsats i senaste numret endast genom sin öfverskrift anger, att det skall utgöra ett inlägg i den framkastade frågan, ber jag att ytterligare få taga till orda.

Om min pojke begärde en kortlek eller cigarretter, skulle jag på en sådan begäran utan minsta tvekan svara ett bestämdt nej. Emellertid skulle jag nog motivera min vägran, ty jag gillar ej den uppfostningsmetoden att låta ett tänkande, utveckladt barn nöja sig med ett imperatoriskt: »du får icke» eller »du skall», utan anser att barnet ej endast har rätt, men ock nytta af att få veta, hvarför man förbjuder det ena och befaller det andra, samt att föräldramyndigheten ingalunda nedsättes genom ett resonemang om det fördärliga i hvad man nekar barnet. Men nu rörde gossens begäran en sak som på intet vis skadligt kunde inverka på hans karaktär eller moralitet, och enda skälet för en vägran var en måhända fruntimmersaktig rädsla för olyckshändelse. Därpå tvekan. Därpå frågan: »Var det rätt att neka? Gossar kunna taga sig värre oråd före än att skjuta kråkor och gråsparfvar.»

Att skjuta till måls och, sedan man hunnit en viss träffsäkerhet, äfven börja jaga litet är enligt min tanke för en gosse intet ondt. Skjutskicklighet kan en gång blifva honom till nytta, om han väljer krigaryrket, och hvad jakten beträffar, är den ett sundt, friskt nöje, som ej demoraliserar. Ty i sin lagstadgade form få den ej anses som djurplågeri. Att plåga ett fångt djur, det är nedrigt och afskyvärdt, och jag tror ej jag skulle finna något straff strängt nog, om jag komme på mina gossar med något dylikt, men det har Gud ske lof aldrig händt. Däremot att i »naturens stora gymnastiksal» spänna sina krafter och »run a race» med skogens åbor, det är något helt annat. Det djur, som dör sväldöden eller råkar i rofdjurens klor är mer att beklaga än det som faller för jägarens kula. Må mina söner gärna en gång bli skickliga skyttar, tappre krigare eller duktiga jägare! Det har jag ingenting emot. Men finnes hågen i naturen, visar den sig tidigt, och huru länge och i hvad grad bör man hålla emot?

Jag tror att jag en gång förut i Idun påpekat faran af att föräldrar gent emot sina barn allt för mycket begagna sig af sin vetorätt i fall, där det ej gäller absolut orätta saker. Af flere skäl bör man enligt min tanke handskas försiktigt med denna rätt, och jag vill anföra ett par sådana. Barn äro i allmänhet enligt min erfarenhet uppfinningsrika i fråga om att sysselsätta sig på lediga stunder, och det är ett godt tecken när de äro det och ej ständigt fråga: »Hvad ska, vi göra?» Men därför att dessa upptåg och lekar så ofta kollidera med vårt eget behagliga lugn, förbjuda vi dem kort och godt. Till en viss grad är ju detta berättigadt, men vi kunna gå för långi. Vi kunna med våra ständiga förbud till sist kväfva barnets förmåga af initiativ, hvilket längre fram i lifvet blir till oberäknelig skada. Vidare utsätta vi barnen genom att neka dem än ett, än ett annat, som för dem är af stort intresse, ehuru vi kunna anse det onödigt, dumt, farligt o. s. v. för faran att ha tråkigt. Tråkighet är en rot till mycket ondt.

Därför, när vi ej hafva något bättre att föreslå eller gifva i stället för det vi vägra, borde vi låta förbudet eller afslaget beledsagas af en allvarlig pröfning. Och stanna vi vid denna pröfning i ovisshet, hvarför ej rådgöra med andra föräldrar? Detta var den tanke, som ledde mig vid framställandet af min fråga. Då samma fråga säkert är före i hundratals hem, kunde den ju både intressera och förtjäna meningsbyte i hemmens tidning.

När man ser, huru ganska förståndiga föräldrar redan låta sina 11—12 åringar få salongsgevär och 14-åringar dubbelbössor, är frågan helt säkert ej löst med ett Alexandershugg, såsom P. G. H—g tyckes anse utan torde nog tåla vid en liten diskussion.

Ellen Bergström.

Några öfverblifna exemplar

finnas ännu att tillgå å Iduns expedition af

BARNGARDEROBEN

för innevarande år. Mot insändande af 2 kr. i postanvisning erhållas alla de under året utkomna numren, äfvensom de återstående till årets slut.

Iduns Expedition.

Från Iduns läsekrets.

En rojalist.

Föremålet för min betraktelse är idealet af en ung man. Friskhyad och välväxt, med klara blå ögon, som frimodigt blicka ut i världen. Dessutom hvarken röker han, dricker eller svär och lägger sig i mycket ordentlig tid om kvällarna. Visserligen var det en tid han mycket anlitate flaskan; det låter ju rysligt nedsättande, men som förmildrande omständighet må nämnas, att det var med napp på och mjölk uti. Många dagar ha svunnit sen dess. Nu studerar han språk med ungdomens hela intresse och iver, men än så länge endast det svenska och det är ju vackert så, ty han är endast två år. Det första därpå lärde sig var »mamma», det andra »pappa», det tredje »kungen», men sedan dess har han lärt sig mycket, mycket mera. Både »tronprinsen» och »tronprinsessan», »pins Tal» och »pins Schen» och »pins Benandott» med mera, men mest älskar han tala om kung »Ostaj» och — förlåt — »tant Fia». Han är så där familjär, den gossen. Alla hans tankar röra sig omkring »tunnen». »Tunnen måna hästaj, tunnen måna vagnaj, tunnen måna böckej!» Ingen visa gillas, där ej kungen är med, och när hans mamma därför sjunger för honom om »Borgmästar Munthe, han red på sin brunte», så sjunger hon i stället: »Den kära kung Oscar, han åkte i droska» och så vidare hela kungahuset igenom, som här ej kan repeteras. På så vis översätter hon alla visor på fria vers, till sonens stora belåtenhet. Också känner hans förtjusning inga gränser, och i vild hänförelse ropar han sitt hurra, hurra, hurra! Att han sätter konungen högre än både far och mor, det syns tydligt. Hvarifrån han fått idén, vet jag ej, om ej att kungajubileumsfirandet kan vara orsaken, då kung Oscar var på »hvar mans mun», och hans, gossens, vaknande intelligens gjorde sig ett eget litet be- grepp; alltnog en större rojalist tror jag man får leta efter, åtminstone vid den åldern.

Tuttan.

Ett tack till —g—g.

Det är verkligen med stor tillfredsställelse man läst eder förståndiga artikel i den mycket diskuterade tjänarinnefrågan och jag tackar eder på det varmaste för den kloka, klarseende, opartiska och fullt rättvisa belysning ni lämnat. Det är alltsammans fullt utredt, intet är glömdt eller halft. Sällsynt är det äfven i denna pjunkigt ömsinta och slappa tid, då mången för att icke anses ej »följa med», förfäktar åsikter, som ett sundt förnuft nödvändigt måste hålla för, minst sagdt, enfaldiga, att finna någon kvinna, som vågar uttala sin mening, äfven om den strider något emot den antagna ljufva älskvärdheten, som ser mellan fingrarna med allt, blott för att bli berömd för humanitet. —g—g säger i sitt anförande, att tjänarinnorna uppföra sig så, att man till sist nödgas umbära dem. Detta är just förhållandet med mig, som nu på gamla dagar, sedan jag i många år haft från tre till en tjänstflicka, icke mer har någon. Hvarför? Emedan jag icke står ut därmed, ty en gammal matmor vill hafva någorlunda som hon är van.

Detta får man icke för tjänarinnorna nu för tiden. Den nya jungfrun har sin egen smak; hon kan finna det vara för mycket husgeråd, som står i vägen, detta ändras då alltsammans, om diverse saker stufvas in i skrubbar, bäres upp på vinden o. s. v. och när man vill använda sina saker, finnas de ej tillstädes, man får leta i oändlighet, och om man vågar en anmärkning, så — flyttar hon genast. Den sista jag hade flyttade, emedan jag framtog lappar att klippa till trasmatmor. En annan flyttade, därför att jag bad henne sopa bort dammet under en soffa i det rum, där hon nys sopat. En flyttade, emedan hon ej kunde äta den simpla maten; hon svalt, ty icke kunde hon äta sill och potatis till frukost, då hon var van att äta ägg och biff, icke heller välling till middagen — det skulle vara buljong med pastejer. Mjölkkunde hon ej dricka, endast öl. Jag kände en himmelsk lättnad, då dörren slöts efter henne. Deras gensvarighet, själfrådighet, romanläsning (med boken gömd i sängen), olydnad och närvishet trotsa all beskrifning. Allt skall gå efter deras pipa för husfridens skull.

Då de därtill äro med i en mängd föreningar, så att de sällan äro hemma, och då de äro så fina, att de ej kunna hålla rent i köket, »ty de smutsa ner sig», då må man väl fråga, hvad man skall med en tjänarinna, på hvilken man själf får passa upp? Börja de sen på att skriva

i Idun...! Det vill säga göra *allt* utom sin skyldighet, då måtte väl måttet vara råadt.

Nej, tacka vill jag hjälpnummorna, de äro mycket att föredraga; de stackarna hafva slitit ondt och veta att sätta värde på en ordentlig inkomst. Och det bästa är att husgeråden få stå på sin bestämda plats.

Gammal matmor.

»Ett modernt hem».

Hvad är Isa? Hon tyckes vara antik, lika som hennes möblering af ett hem, men en ungmö är hon dock, ty hon talar om hvad hon önskar i »lysningspresent». Hennes sätt att bedöma ett hem är särdeles öfverlägset i formen, men klen och motsägende i praktiken, och en närmare granskning torde lättast bevisa detta.

Utgående från den förutsättningen att det hem hon klandrar, och det hon själf tänkt sig, är tillfinnandes i Stockholm eller annan större stad, får hon väl nöja sig med den storlek byggmästaren gifvit rummen, och följaktligen äfven sängkammaren, äfven om den icke är »stor, luftig och solig». Hvarför möbleringen helst bör vara antik och med gravyrer på väggarna, är ett påstående, som tarfvar bevis, ty mer eller mindre smaktfull, kan det ej kallas.

Salen får ej vara stel, men med de 4 stora, tunga Lutherstolarne kring matbordet, hvilka måste flyttas eller vridas hvarje gång man sätter sig eller stiger upp, hvilket för ett klen fruntimmer isynnerhet nog i längden blir trötande, är stelheten gifven.

Den klandrade unga frun äger pengar, men ett gammalt skåp skall tagas från någon liten stuga och fiffas upp med tennbeslag, hvilket skall vara bättre än en ny, snygg, omsorgsfullt arbetad skänk (buffet, gudbevars!), endast därför att någon annan kan råka ha en liknande. Sådana finnas tvärtom i alla storlekar och i de mest växlande former, hvarföre denna fruktan synes onödig. Gamla smaklösa tennsaker och gamla formlösa messingslampetter skall det vara för att vara riktigt antik!

Den klandrade salongen var för fullproppad, men Isas salong kan ej bli för fullproppad — där skall råda ett förtjusande kaos, men intet billighetskram, bara verkliga konst saker, hvilka äfven de anskaffas »från någon auktion eller någon undångömd möbelaffär» = lumpbod. Tapiseriarbeten äro förunderligt nog förbjudna, ty därmed sysslade dock antikens finaste damer så mycket.

I en sak är Isa dock modern, hvilket man får veta af möbleringen i hennes blifvande mans skrifrum, där hon ämnar, såsom en nutidens kvinna anstår, draga sina bloss i sällskap med honom.

Man skall icke tvista om tycke och smak, och i alla tider har det funnits och kommer det att finnas människor, som anse tiden vara ond och i intet tåla jämförelse med den förgångna. Men om man utan inverkan af förtfattad motvilja mot allt nytt dock vågar påstå, att nutiden verkligen kan bjuda på något bättre än den gamla, så må Isa ursäkta de kvinnor, som finna sig väl i nutidens komfort och äro tack-samma för alla de behag ett nutidshem skänker — äfven de föraktade små »plyschpuffmöblerna».

Isa synes vara ett af de farliga framtimmer, som genast vid inträdet i ett hem med forskande och klandrande blickar öfverfara allt, utan att betänka att ett hem för att vara trefligt måste ordnas så, att det främst passar dem, som dagligen vistas däri, att allt är till hands utan för mycket besvär, och icke blott för att tjusa besökande.

Isa tycker om att slå ikring sig med fraser och en god portion af viktighet, men fastän enkel och blygsam har jag dock velat i någon mån bemöta hennes fantasier.

Augusta.

Tjänarinnefrågan.

Nu orden måste som åter rulla!
Tre äussin spalter vi pratat fulla
och Gud vet när det en gång blir slut —
Nu är det frågan om »tjänarinnor»,
som sysselsätta oss, svenska kvinnor,
och hårdt när riktigt oss slitit ut.
Vi vändt den frågan på alla leder,
vi vändt den upp och vi vändt den neder,
så ut som in och så bak som fram.
Vi diskuterat och resonnerat,
vi dissikerat och fantiserat
och rört upp skyar af rök och dam.
De många tjänande systrars skara

må evigt tacksam emot oss vara,
för att vi fäktat och sträfvat så.
Besvär och möda det verket gaf oss,
så svetten riktigt har lackat af oss —
och det kan ingen väl undra på.

En menlös själ kanske tyst vill våga
uti all enfald en liten fråga
»hvad ha ni utträttat då med allt?»

Vi ha — — vi ha — — Ja, hvar skall man börja?
Så kan man verkligen nu här spörja
med fog och skäl och med all gewalt.

Hur skall tillräckligt med ord man finna,
hur skall i hastighet väl man hinna
en klar och fullödig skildring ge?

Es geht nicht. Sätt dig själf ner att läsa
hvad allt vi skrivit — men på din näsa
du först må taga en bra pince-nez,

ty eljes räds jag, att du ej riktigt
kan se hvad allt vi ha gjort för viktigt,
hur bra vi styrt och hur klokt vi ställt.

En fri uppfattning ej skadar heller —
det icke här gäller bagateller,
det må du komma ihåg så snällt.

En smula motståndskraft och tillika,
för att med tankar och ord så rika
stå ut. Det kommer att fresta på!

Well — nu till verket du modigt drage!
Ett »lycka till» du då med dig tage!
Ett »välkomme» till sist också —

En svensk kvinna.

Ur notisboken.

Kronprinsessans hälsotillstånd har under den sista tiden varit mindre tillfredsställande, i det att liksom de senaste åren samma sjukliga symptom från nervsystemet med åtföljande allmän svaghet och ofta återkommande svimningsanfall åter inställt sig. På grund härpå kommer h. k. h. att så länge som möjligt fortfarande vistas på Tullgarn.

Prinse san Ingeborg har af Svenska slöjd föreningen på styrelsens förslag valts till föreningens första hedersledamot.

Svenska kvinnornas fredsförening har bildats härstädes, med uppgift att väcka de bildade kvinnornas i vårt land uppmärksamhet och intresse för fredens bevarande genom fredliga och moraliska medel, särskildt genom uppfostran. Föreningen kommer att arbeta själfständigt vid sidan af Svenska freds- och skiljedomsföreningen. Ledningen ligger i fru Emilia Broomés händer.

En skrif- och läspulpet, afsedd för såväl skolungdom som äldre, är af bokhandlar A. Sahlström utsänd i marknaden. Den bekväma och nätta lilla tingesten torde genom sin praktiska inredning och billiga pris förvärfva många vänner, och vi hänvisa till de närmare upplysningar, som lämnas af annonsen i dagens nummer.

Handarbetets Vänners höstutställning smakfull och rikhaltig, ägde rum den 22, 23 och 24 d:s under liflig tillströmning af för handslöjd intresserade. Den röda tråden i denna utställning, liksom i dess flesta föregångare, var en utpräglad sträfvan att göra gällande våra nationella mönster och väfnader samt för dem bana vägen till våra hem. Till ledning för den af samma anda besjälade delen af allmänheten var ett särskildt rum fullständigt inredt i allmogestil. Från Stockholmsutställningen daterade sig de till färgnyanser och motiv förädlade imitationerna af väfnader från Kopparbergs län. Stor uppmärksamhet väckte en af fröknarna Videbäck och Västberg komponerad på linne utförd afdelningsskärm, som på ett öfverraskande originellt sätt framställde dagens stunder, morgonen representerad af tjäderlek i talltoppen, galande tuppar och uppåtsvingande svalor, middagen af dinerande ekorrar och fågelungar samt solljusa dagsländor och fjärilar, aftonen af till hvila uppflygna ugglor och nattskärrors mystiska tåg. Bland öfriga representativa arbeten må nämnas fröken Sjöströms af svenska kvinnor som bröllopsgåfva till prins Karl skänkta skärm med vallmor på hvitt siden, en annan dylik med praktfullt tistelmotiv, en portiere med prunkande, stiliserade ärtblommor, en dito med finskväfnadsmotiv, en för Hallwylska palatset beställd, monumental stol i schattérsöm samt den i Gamla Stockholm påbörjade och då

rättvisligen uppmärksammade gobelin, hvars mönster, framställande Gripsholms slott, är komponerad af fröknarné Gisberg och Sjöström.

Teater och musik.

Vasateatern ger i dag fredag den med spänning motsedda repisen af *Strindbergs* »Mäster Olof». Vi återkomma i nästa nummer.

Hr. A. Elfåkers orgelkonsert i Jakobs kyrka förliden lördag, hvars halfva intäkt var anslagen till Jakobs och Johannes' skollofskolonier, hade samlat en föga talrik publik. Programmets värdefullaste nummer utgjordes af Bachs preludium och fuga i d-dur, i hvilket konsertgiffaren fann tillfälle att dokumentera sig som en solid konstnär på sitt mäktiga instrument. De öfriga orgelnummern voro mera obetydliga. Som medverkande föredrog fru *Dagmar Möller* med innerlig värme Davids' psalm 39 af Wennerberg och Ave Maria af Svedbom, fick hr *Zetterqvist* utförde med ädel ton en Air religieux för violin af konsertgiffaren. Hr *Lundqvists* sångnummer ersattes af en amatör och hr *Lindström* biträde med ackompanjementet.

Andra kammarmusiksoaren för säsongen gafs i måndags af *Auliniska kvartetten* och hr *Stenhammar* inför en talrik, konstnärligt distinguerad publik. Den inleddes af en nyhet: kompositörens till »Syrans vid spisen» *Carl Goldmark* stråkkvartett i b-dur. Det var ett ganska intressant verk, hvars *andante* och *allegro vivace* särskildt slog an och det fick ett i allo förträffligt utförande. Som mellanpjäser utförde nu först hr *Stenhammar* på Malmshögflygeln några synnerligen karaktäristiska småstycken af *Sinding*, hvarpå han ackompanjerade hr *Aulins* violinsonat af *Händel*. Som slut- och glansnummer följde *César Franks*, af samma konstnärer redan en gång tidigare utförda pianokvintett. Det alltigenom moderna, praktfulla och passionerade verket fick ett medryckande utförande, och de stora kraf det ställer så på pianisten som stråkförarna motsvarades förträffligt. Publikens bifall och tillfredsställelse med den gedigna musikåttonen voro lifliga.

Fru Vilma Norman-Neruda (Lady Hallé) gaf i tisdags konsert i Musikaliska akademins stora sal, som till sista plats var upptagen af en lifligt intresserad publik. Men så äro de också högtidsstunder, dessa konserter, där man med odelad beundran och tacksamhet kan hängifva sig åt njutningen af ett violinspel, som väl utöppeligen öfverträffas af någon annan nu levande konstnär. De egenskaper, man vid föregående uppträdanden härstädes lärt sig beundra, äger lady Hallé fortfarande i oförminskad grad: nobless och själfullhet i spel och uppfattning, varm känsla, stilriktighet, skönhet och bredd i tonen samt såsom en fast grund en allt absolut behärskande teknik, hvilken ej vet af några som helst svårigheter.

Konserten inleddes med Schuberts fantasi i c-dur för violin och piano, en tämligen långdragen, men ingalunda ointressant komposition, som kanske dock skulle hafva verkat något trötande, om ej föredraget å båda händer varit så förträffligt. Lady Hallé utförde för öfrigt *Händels* solosonat i d-dur, *Spohrs* Barcarolle och *Schozers*, Sérénade mélancholique af *Tschaikowsky* samt *Ungerska danser* af *Brahms-Joachim*. Och i alla dessa fick man höra den celebra konstnärinnans eminentaste egenskaper framträda.

Konsertens värde förhöjdes ytterligare däri genom, att den biträdande pianisten mr *Leonard Borwick* visade sig vara en framstående talang på sitt instrument. Med smak och finess föredrog han såväl *Chopin* som *Liszt* och under hans händer blef ett sådant stycke som *Saint-Saëns' »Capriccio»* ett mycket njutbart litet konstverk. Framst af de utförda pianonummern skulle vi emellertid vilja sätta *Lizsts* Rhapsodie nr 12, hvilken svåra komposition föredrogs med öfverlägsen smak, elegans och en aldrig svikande träffsäkerhet. Äfven som ackompanjator visade sig mr B. besitta solida och goda egenskaper. Bifallet från den fulltaliga publiken, hvaribland märktes h. m:t konungen, var hela aftonen ytterst lifligt.

Ytterligare tvänne konserter gifvas, nämligen i afton och på måndag.

Ottefåglar.

En midvinterskiss för Idun

af

Torkel Berg.

»Det här tycks arta sig till en småtreflig jul!» puttrade sjuttonåringen Rut Lovén, i det hon med olycksbådande uppsyn trädde in i »flickornas rum».

»Hur så?» frågade tankspridd hennes två år äldre syster Disa och synade bekymrad en trasig strumphäl. »Ja, jag säger då det,» utbrast hon därpå energiskt, »att får jag en gång pojkar, så det första jag lär dem, så ska det då bli att stoppa sina egna strumpor.»

»Mina ska stoppa sina systrars med,» proklamerade Rut bistert.

»Det var kuriöst... Jag vet ändå inte, om det vore så rättvist —»

»Rättvist?» fnös Rut, full af harm. »Ha inte vi kvinnor gått och stoppat karlarnas gamla strumpor ända sedan världens begynnelse? Och nu skulle vi kanske nöja oss med, att de stoppade sina egna? Å nej, min lilla du» — hennes röst skalf af undertryckt hämndlystnad — »först ska de stoppa våra i lika många tusen år, som vi stoppat deras, och sedan kan det bli fråga om, att hvar och en ska stoppa sina.»

»Ja ja, det ligger något i hvad du säger.» Disa stirrade begrundande framför sig. »Men de komma att sätta sig på tvären,» profeterade hon därpå melankoliskt och började med konstförfaren hand slå ullgarnsbryggor öfver det gapande svalget.

»Dina möjligen, för de bli väl likadana tjurskallar som du själf,» förmodade Rut vanvördigt. »Men du tycks för resten alls inte bry dig om, att Elin och Ebbe inte komma hit i jul,» tillade hon därpå brådskande, angelägen att försvaga intrycket af sina utmanande ord.

»Prat!» utlät sig Disa lakoniskt.

»Prata kan du göra själf,» genmälte Rut med värdighet. »Jag bara talar om, hvad som står i Elins bref till mamma.»

»Och jag bara säger, att det vill jag se, innan jag tror. Hette det kanske inte så i fjor också? Och ändå, när det kom till kritan, julade både systerbiten och svägerstumpen här precis som vanligt. Hvad skulle väl hindra dem i år?»

»Ebbe har förstas inte råd.» Ruts lilla ansikte fick ett hänfullt uttryck. »Han tycks inte riktigt ha reda på sina skyldigheter som äkta man, den gode svågern.»

»Och dem vill kanske du lära honom? Ebbe är en hederspascha, kom det ihåg, min goa Rut. Han tycker bäst om mig af sina svågterskor, och det bevisar, att karl'n har smak. Och säger han, att han inte har råd, så har han det inte heller och därmed punktum. — Men ynkligt är det, riktigt storrynkligt,» afbröt hon sig plötsligt nedslagen. »En jul utan Ebbe och Elin blir ingen jul alls. Pengar, pengar! Usla mammon!... Snöda vinning!»

Disa stödde armbågarna mot bordet, satte händerna för ansiktet och stirrade dystert fram mellan de utspärrade fingrarna. Rut iakttog med njutning verkan af sina ord.

»Men, Rut du... Rut...» började åter Disa med tydlig ansträngning, »skulle vi inte kunna — men nej, jag vet inte, hvad jag säger... Fast vänta!» tillade hon med uppstrålade min. »Här är hufvud, här!»

Hon knackade sig eftertryckligt i pannan. »Just så ska det gå till.» Hon nickade så öfvertygande, att lampkupan skallrade. »Du och jag ska bjuda Ebbe och Elin.»

»Utan schaber?»

»Vi ska skaffa.»

»På hvad sätt?»

»Hvad sa pappa i middags?»

»Att Knut tog för tjockt med smör.»

»Det gjorde han också, den smörmänsen. Men hvad sa han om 'Tiden'?»

»Hvad skulle han väl säga om tiden? Middagen var ju inte försenad.»

»Märkvärdigt, att vi båda ä systrar.» Disa skakade betänksamt på hufvudet. »Jag menar naturligtvis *tidningen* 'Tiden', som pappa ska förlägga. Ännu en gång: hvad sa pappa om 'Tiden'?»

»Att den ska ges ut som profnummer hela december månad,» svarade Rut motsträfvigt och vid dåligt lynne.

»10,000 exemplar bara här i Stockholm, ja. Men hvem ska falska de där 10,000?»

»Det visste han ju inte,» genmälte Rut, fortfarande misslynt. »Det är så svårt att få folk så där tidigt om mornarna, sa han ju.»

»Men nu säger jag, Disa Brita Lovén, att du och jag ska falska dem, hvareviga en. Begriper du chäsen?»

»Klockan 3 om mornarna?»

»Klockan 2, om så behöfs.»

»Men hvad ska det vara bra för?»

»Hörde du inte, att pappa ville ge 2,50 till hvar för de där timmarna, bara han kunde få pålitligt folk?»

»Till att vara af dig...» myste Rut blidkad och nyter. »Låt mig se: 'Tretti dagar har november, april, juni och september, tjugoåtta' — det är trettioen dagar i december. Har du en blyertspenna?»

»Kan du inte räkna ut det i hufvudet, din kråka? Det blir cirka 75 kronor pr man, för det blir söndagsnummer också.»

»Det räcker!»

»Och blir öfver.»

I yrande fröjd svängde systrarna om, så att strumpor och gannystan flögo dem om öronen.

»Men, Rut,» flämtade Disa efter slängpolskan, »inte ett knyst om det här till Gösta och Sven. De kallade oss häromdagen för slammertackor. Nu ska vi minsann visa dem, att vi kunna tiga...»

»Jo, något!»

Ett handslag bekräftade fördraget.

* * *

Den 1:ste december klockan half 3 på morgonen fylldes jungfruburen af ett infernaliskt larm, som med kraften af en explosion sprängde Disa och Rut ur deras varma bäddar. Det var väckaruret, som, förtänksamt placeradt på en glasassiett, pliktskyldigast skrällde och pinglade som en besatt. Yrvaken och darrande af kyla, tännde Disa ljust, medan Rut, med luggen på ända, i full förtviflan stoppade den ilsket protesterande klockan under hufvudkudden, som snart kväfde dess buller och bång. Huttrande och olustiga, utan vidare ordnande, kastade flickorna på sig kläderna, tännde spritlampan under teköket, frukosterade på stående fot och störtade utför de mörka trapporna till expeditjonsrummet på nedra bottnen.

I tryckeriet, nere i källarvåningen, dunkade pressen som ett öfverfullt hjärta, afbördande sig för hvart och ett slag fyra

Juvelerare
K. ANDERSON
1 Jakobstorg 1

Ringar,
Broscher,

Armband,
Kedjearmband,

Kedjor,
Nålar,

Silverarbeten,
Bordsilver.

Modernast
Solidast!
Billigast!

Bref besvaras omgående.

tättryckta sidor med det stolta namnet »Tiden». I sätteriet, hvars dörr till förstugan stod öppen, stökade faktorn samt några utvakade sättare. Och i tamburen till redaktionslokalen mötte flickorna redaktionssekreteraren, som vid deras åsyn tumlade baklänges och bligade på dem med sömndruckna ögon.

»Hva — hva i — Ha fröknarna inte lagt sig ännu?»

»Lagt sig? Vi ha just nu stigit upp. Här ska herr Ljungner få se på flickor, som äro morgonfriska af sig,» svarade Disa käckt.

»När herrarna tröttnat, ä det vi, som ta vid,» sekunderade Rut flinkt. »Vi ska läsa korrektur och revidera och klappa af och klappa om, bland andra herr Ljungner, om han inte aktar sig.»

»Gå nu bara hem och lägg sej i lugn och ro, herr Ljungner lille,» vidtog Disa beskyddande. »Vi ska rätta alla de boc-kar ni begått.»

»Säger hon det, lilla näbb —, jag menar ottefågel?» stammade Ljungner konfunderad. »Men hvad är egentligen meningen? Hvad ha fröknarna att göra så här i soottan, med respekt till säjandes?»

»Vi ska falska — falska, sa jag, inte valsa — »den ljufva Tiden», så den ser ut som folk, när den presenteras för allmänheten. Men adjö med sej nu, herr Ljungner! Vi ha kommit hit för att arbeta och inte för att prata som vissa andra.»

Uppiggade af denna lilla förpostfäktning, stormade flickorna in på expeditionen. Taklampan välkomnade dem med sitt blidaste sken, och kaminen såg varmt på dem med

sitt röda cyklopöga. En liten fetlagd, lefnadsglad änka, Lisen Bäckström, gick småsjungande omkring bland tidningshögarna. Van vid expeditionsgöromål, hade hon af bokförläggare Lovén blifvit utsedd till förestyre för hans båda döttrar vid deras blygsamma debut som tidningskvinnor.

Efter en gladlynt hälsning slog fru Lisen ut två tidningslägg på disken, placerade flickorna framför hvar sitt af dessa och stack ett falsben i handen på dem. Själftog hon plats vid ett bord midt emot samt bad Disa och Rut följa hennes exempel, hvilket de äfven samvetsgrannt gjorde. Först krefsade de eftertryckligt med sina falsben på tidningarna, tills de öfversta med sin högra kant sköto öfver de underliggande, så nöpo de behändigt den första och därpå de följande, hvar efter annan, i högra understa hörnet samt veko dem dubbla, tvådubbla, fyrdubbla, allt under det de med falsbenen gifvo vederbörligt eftertryck åt de respektive vikingarna. I början gick det skäligen trögt, men efter en halftimme svängde Disa och Rut sina »ben», så det var en lust däråt, och trafvarna af de falsade tidningarna växte dem inom kort öfver öronen. Framgången piggade upp deras lifsandar, och glädtiga infall och högljudda skrattsalvor öfverrostade snart tidningarnas prassel.

Men den, som kände lust till allt annat än skratta, var redaktör Brag, som hade sitt sofrum i närheten af expeditionen. Efter att otaliga gånger ha vridit och väntat både sig själf och sina kuddar, steg han förgrymmad upp, slog nattrocken omkring sig, tog plats vid skrifbordet och anhöll på

ett visitkort att i barmhärtighetens namn få erinra sina unga »medsystrar i pressen» om Geijers evigt minnesvärda ord »hvad stort sker, det sker tyst».

Budskapet, öfverräckt af en liten svartnäst sätteripojke, väckte en storm af ovilja i systrarnas bröst. Hvad nu? Skulle man inte få tala i sitt eget hus, då man försakade sin nattro för det allmänna bästa? Redaktör Brag kunde stoppa bomull i sina långa öron, om de voro så ömtåliga. Den tvärviggen! Den ängsknarren! Den vresige gamle brumbjörnen! I sin sårade fåfänga glömde flickorna totalt, att redaktören var en elegant ung man, som de under vanliga omständigheter sågo med allt annat än oblidla ögon.

Men svar på tal skulle han ha. Ett exempel måste statueras. Fruktansvärda hämndplaner hvirflade några ögonblick i flickornas hjärna. Påverkade af den medlande fru Lisen, inskränkte de sig emellertid slutligen till att inlägga sin allvarliga protest mot redaktörens öfvergrepp i den med deras namn undertecknade sentensen »du skall icke binda munnen till på oxen, som tröska».

(Forts.)

Innehållsförteckning.

Elsa Eschelsson; Sveriges första kvinnliga juris doktor. (Med porträtt.) — Advent; poem af *Hélène Malmquist*. — Kvinnoklubben; några ord med anledning af dess tioåriga tillvaro; af *Gerda Meyerson*. — »Postkvinnor»: Hvad »postkvinnorna» själfva säga. Adam Lux svarar. Hopplöst eller icke hopplöst? — Lovisa Petterkvist hos negererna. — Gossar och skjutvapen; af *Ellen Bergström*. — Från Iduns läsekrets: En rojalist; af *Tuttan*. — Ett tack till — g — g; af *Gammal matmor*. — Ett modernt hem; af *Augusta*. — Tjänarinnefrågan; af *En svensk kvinna*. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Ottefåglar; en midvinterskiss för Idun af *Torkel Berg*. — Tidsfördrif.

Sidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Charad.

Ack, Lisa skön,
Uppfyll min bön
Och bli mitt första nu —
Så Kalle bad' —
Ej Lisa had'
Ett ord till svar därpå,
Men dock han såg,
Att Lisas häg
Ej stod till honom, ty
Ett tydligt svar
Mitt hela var,
Och nog det kändes svårt
För Kalle, som
Så hoppfull kom,
Att vinsten dela få.
Han tänkte ju
Få lönen nu
För alla väntans da'r. —
Nu suckar han:
Jag önska kan,
Att ej mitt andra fanns.
Nog rätt man spått,
Att ingen fått
En sådan lycklig lott
Att båd' ha' tur
Vid Amors lur
Som vid mitt andra ock.
Siri K—n.

Länkgåta.

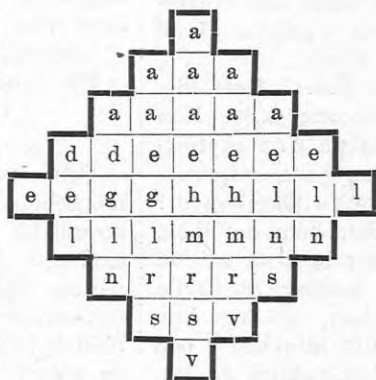
Till nöje för många
I kvällsstunder långa.

- 1) Ett namn på det dagliga släpet och mödan, Som arbetarn måste utstånda för födan.

- 2) Hvad godt man kan kalla sin syster, sin bror, Ja, ock understundom sin far eller mor.
- 3) En vara som fåglarne åt oss beskärt, Och som vi af ålder att använda lärt.
- 4) Uti Honolulu de finnas helt visst, Men i Nangasaki på dem råder brist.

Brita.

Korsgåta.

- 1) Konsonant, 2) fågel, 3) stad i Frankrike, 4) uppsatt person, 5) stad i Tyskland, 6) stärkande dryck, 7) en skogens jätte, 8) kvinnonamn, 9) konsonant.

Orden läsas uppifrån och ned samt från vänster till höger.

Moster Lisa.

Paragram.

Begynnelsebokstäfverna bilda namnet på en icke-svensk stad. 1) fot-blifva, 2) två-kostym, 3) mossa-

Ifyllningsgåta.

Bokstäfverna, som infalla i de med stjärnor markerade rutorna, bilda ett bekant bibelspråk.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
+										+										+
	+									+	+									+
		+						+				+							+	
			+				+						+						+	
				+		+								+		+				
							+									+				

- 1) dag i veckan, 2) träd, 3) jordfrukt, 4) del af örten, 5) stad i Italien, 6) stad i Asien, 7) svensk stad, 8) tongifvande, 9) blomma, 10) hur en tårta kan vara, 11) fångstredskap, 12) vattenfall, 13) hvad Simson ägde, 14) kan heta Anna, 15) smycke, 16) ärftlig titel, 17) fransk besittning, 18) världsdel, 19) hufvudstad, 20) mansnamn, 21) lagbok.

E. O. N.

- tiga, 4) spel-orre, 5) snögumse, 6) dagslända, 7) silfverhvit, 8) skal-ek, 9) god-bli-tom, 10) topplös, 11) kärnagråta.

E. O. N.

Räkneproblem.

2	2	2	1	3
3	3	4	4	4
4	5	5	5	5
5	6	7	7	7
7	8	8	9	9

Siffrorna omflyttas, så att de bilda samma tal vare sig man läser raderna vågrätt eller lodrätt.

Isse.

Lösningar.

Logogryfen: Brudkrona; dank, narr, urna, ruda, Nora, ark, baron, and, duo, dur, ord, durka, kor, du, Uno, Oran, bona, brand, Aron, Noak, burk, krona, Karo, barr, kurran, ko, band, borrh, knorr, ur, korn, Ran, kund, bod.

Artemogryfen: Stockholm; 1) ros, 2) Utö, 3) ost, 4) stockholmarne, 5) Vikmanshyttan, 6) härböfvidsman, 7) Ole, 8) alm, 9) orn.

Siffergåtan: Brudslöja; aj, ur, öl, dö, bal, sju, jarl.

Rimgåtan: Se redan silfverlampor brinna i Änglars sal, den himmelsblå till hyddan, där min älskarinna nu bor, jag smyga vill på tå. I midnattsvindar susen sakta! du nattens öga dunkelt brinn! Ty hennes tjäll du får betrakta blott utanpå, men ej se in. (Ur »Lauras hem» af C. W. Böttiger.)

Prokopon: Spark, park, ark.

Kaffe, patentrostad och konserverad i enl. med Professor Liebig's metod, hvarigenom det står sig i flere månader, i fina blandningar: **Java, Moeka, Plantage** m. fl. Fabrikbod 9 Biblioteksgatan, Sthlm.

Förädlade Kaffetillsatser, analyserade af D:r Setter berg och Ingeniör Landin. Gör kaffet homogent, välsmakande, sundt, närande och billigt. Begär hos er närmaste handl. **Kronkaffe** och **Utställningskaffe.**